

שם המחקר : רכישת שפה אצל בעלי תיסמונת וויליאמס ובעלי תיסמונת דאון - הלקסיקון המוקדם

רשות המחקר : המחלקה לפסיכולוגיה והפקולטה לרפואה של הדסה-האוניברסיטה העברית

שנה : 2012

מס' קטלוגי : 83

שם החוקרת : פרופ' יונתה לוי

תקציר המחקר

תקציר

המחקר התמקד במבנה הלקסיקון ובקשרים שבין אוצר המילים לבין הדקדוק המתפתח אצל ילדים בעלי פיגור, עם תיסמונת וויליאמס או תיסמונת דאון, בשלבים ראשוניים של התפתחות השפה (טווח גילאים 2; 10 – 6; 8). נותחו טקסטים שנאספו במהלך פרויקט מחקר קודם באוכלוסיות הללו (מענק מטעם הקרן הלאומית למדע, 2007-2010). במסגרת פרויקט זה התקיימו שיחות עם ילדים בפערי זמנים קבועים. אלה הוקלטו, שועתקו וקודדו בשיטה שפותחה לצורך קידוד טקסים עבריים (Levy, 2005). השיטה מותאמת באופן מלא לשיטת הרישום של מערכת ה- CHILDES וכך יש ביכולתנו להשתמש בתוכנות הניתוח של המערכת (לפרטים ראה <http://childes.psy.cmu.edu>). בנוסף פותחו במעבדתנו תוכנות מיוחדות לצורך המחקר הבנויות בהתאמה לעברית. תוצאות המחקר הקודם הראו מהלך התפתחותי דומה בין קבוצות הילדים בעלי הפיגור לבין ילדים בריאים (Levy & Eilam, In press) ככל הנוגע להתפתחות התחביר והמורפולגיה. המסקנות הללו חיידדו את שאלות המחקר הנוכחי: האם הלקסיקון יתפתח אף הם במהלך זהה לזה המתרחש בילדים בריאים? האם תהיה תלות בין התפתחות הלקסיקון לרכישת הדקדוק? המסקנות אכן תומכות בהשערה של הדמיון בין האוכלוסיות גם בפרמטרים הללו. מבנה הלקסיקון נמצא דומה לאורך כל התהליך ההתפתחותי אצל ילדים בעלי תיסמונת וויליאמס, ילדים בעלי תיסמונת דאון וילדים בריאים. נמצאו הבדלים שוליים בלבד בין הקבוצות. ניתוח סמנטי הראה שלילדים עם תיסמונת דאון יכולות סמנטיות-לשוניות ההולמות את התכנים המובעים במשפטי שעבוד והעדרם הכמעט מוחלט של משפטים כאלה מהקורפוס הלשוני של בעלי תיסמונת דאון הוא ככל הנראה, בשל קושי בבניית מבנה היררכי סינטקטי בין המשפט המשועבד למשפט הראשי. לממצאי המחקר השלכות לגבי בניית כיתות ופיתוח תכניות התערבות בתחום השפה. המסקנות תומכות בקיומן של כיתות מעורבות של ילדים שמקורות הפיגור שלהם שונים, כאשר המדובר בגיל הרך. תכניות התערבות הנוגעות לשפה בסיסית אינן חיוניות להיות מיוחדות לתיסמונות השונות ויכולות למעשה לענות על צרכיהם של ילדים בעלי הפרעות שונות.